

Практичний інтенсив: штучний інтелект в позашкільній освіті

Інклюзивна позашкільна освіта з ШІ. Приклади використання ШІ для здійснення індивідуального підходу до учнів із особливими освітніми потребами

*Литвиненко Ольга Вікторівна,
вчитель української мови та літератури,
Яковенко Тетяна Василівна,
вчитель зарубіжної літератури
Запорізької гімназії «Основа» Запорізької міської ради*

Сучасний освітній процес має на меті створити рівні умови для дітей будь-яких можливостей. Тож наразі актуальним є інклюзивне навчання, що передбачає спільне навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) разом із їхніми однолітками у загальноосвітніх закладах. Інклюзивний простір поєднує різних дітей та сприяє розвитку, незалежно від можливостей чи особливостей. Інклюзія допомагає дітям з особливими освітніми потребами розвивати соціальні навички, отримувати якісну освіту та інтегруватися в суспільство. Водночас вона сприяє вихованню толерантності та емпатії серед усіх дітей.

Позашкільні гуртки як можливість розкритися особливим дітям

Діти з ООП потребують не тільки допомоги в навчальному процесі, а можливості розкрити свої здібності, розвивати навички та інтегруватися в суспільство. Ці потреби можна реалізувати при відвідування позашкільних гуртків. У позашкільній атмосфері особливі діти краще розкриваються, адже зникає побоювання не встигнути за всіма. Творче середовище сприяє впевненості та формуванню комунікативних навичок. Дуже часто такі діти мають розвинені естетичні смаки, тому до їх думок та поглядів прислуховуються. У процесі спільної роботи діти почуваються прийнятими та потрібними, що позитивно впливає на їхній психологічний стан.

Гурток «Екоблогінг»

Гурток "Екоблогінг" – це сучасний напрямок позашкільної освіти, що поєднує екологічну свідомість та медіаграмотність. Діти навчаються вести власні блоги, створювати контент на екологічну тематику та популяризувати ідеї збереження довкілля.

Напрями роботи учасників гуртка:

✓ **Досліджують екологічні проблеми** – дізнаються про зміну клімату, сортування відходів, сталий розвиток.

✓ **Навчаються створювати контент** – пишуть статті, знімають відео, малюють

інфографіку.

✓ **Ведуть власні еко-блоги** – у соцмережах, на YouTube або в форматі подкастів.

✓ **Проводять акції** – популяризують екологічний спосіб життя, організують флешмоби, прибирання територій.

✓ **Спілкуються з екологами та активістами** – навчаються у професіоналів і беруть інтерв'ю.

Але особлива увага приділяється роботі над створенням власного екологічного проєкту. Оскільки метод проєктів допомагає максимально розкрити творчий потенціал, охопити коло інтересів юних дослідників, поєднати теоретичні знання з практичними вміннями. До проєктної роботи заохочуються й діти з ООП. Під час створення колективного продукту діти навчаються висловлювати свою думку, наводити аргументи, поважати погляди інших, опановують різні застосунки, експериментують із форматами контенту.

Це чудовий спосіб для дітей не лише розвиватися, а й реально впливати на світ, поширюючи екологічні ідеї!

Коли ж дитина з ООП хоче розширити межі й створити власний проєкт, то можуть виникати різні труднощі.

У цій статті ми пропонуємо дієві інструменти, що допоможуть дитині з ООП підготувати самостійно власний проєкт.

Штучний інтелект як засіб допомоги дітям з ООП

Для роботи над проєктами ми пропонуємо скористатися штучним інтелектом. ШІ входить в різні сфери діяльності людини, тож освіта не залишається осторонь. Діти вже самостійно навчилися виконувати стандартні домашні завдання за допомогою ШІ. Але ж можна цю взаємодію перетворити і на творчий процес. Тоді діти не будуть почуватися винними через те, що не можуть/не вміють зробити завдання самостійно. Творча співпраця між ШІ та дитиною — це не про заміну педагога, а про відкриття нових шляхів для

навчання й самовираження. Це партнерство, в якому ШІ підтримує дитину, надихає її та створює безпечне середовище для розвитку потенціалу. Творча взаємодія передбачає:

урахування потреб:	<ul style="list-style-type: none"> • голосове введення; • зручний інтерфейс; • візуальні підказки;
зміцнення віри у власні сили:	<ul style="list-style-type: none"> • можливість створити СВІЙ творчий продукт;
розвиток креативності:	<ul style="list-style-type: none"> • ШІ постійно пропонує нові можливості у здоланні різних перешкод

Практична частина

Пропонуємо дітям при створенні власного проєкту скористатися різними інструментами.

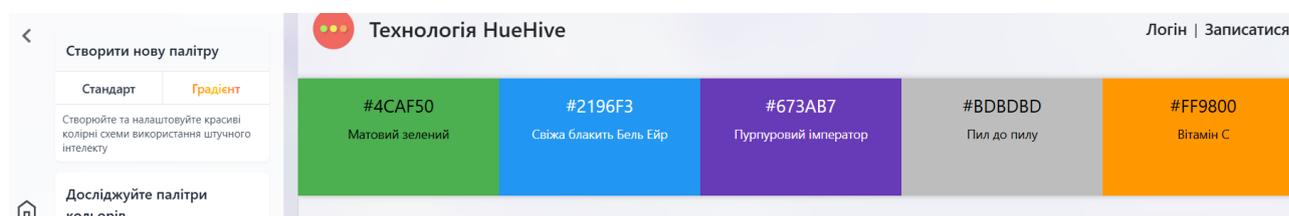
Естетичне оформлення проєкту

[HueHive](#) (Технологія HueHive) – це сучасний інструмент, який допомагає швидко та інтуїтивно підібрати кольорову гаму для будь-якого проєкту. Додаток HueHive може бути використаним як візуальний навігатор, який допоможе зекономити час, уникнути випадковості у виборі кольору та створити стильну, професійну палітру, що «говорить» мовою ідеї. HueHive використовує алгоритми, щоб аналізувати вподобання, стиль або цільову аудиторію й пропонувати гармонійні кольорові палітри, які відповідають задуму. Це особливо корисно, коли складно визначитися з тоном чи настроєм проєкту. HueHive підкаже, які емоції викликають певні кольори та як це вплине на сприйняття проєкту. Наприклад, синій – про довіру й спокій, а жовтий – про енергію й оптимізм.

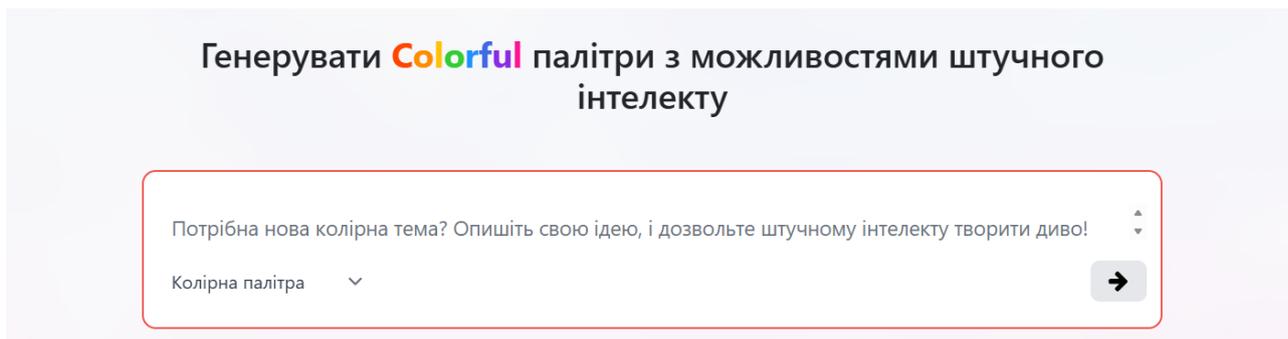
Згенеровану палітру можна експортувати у зручному форматі (HEX, RGB, CSS тощо), зберегти для подальшого використання або одразу інтегрувати у дизайн-проєкти.

Покроковий алгоритм використання інструмента:

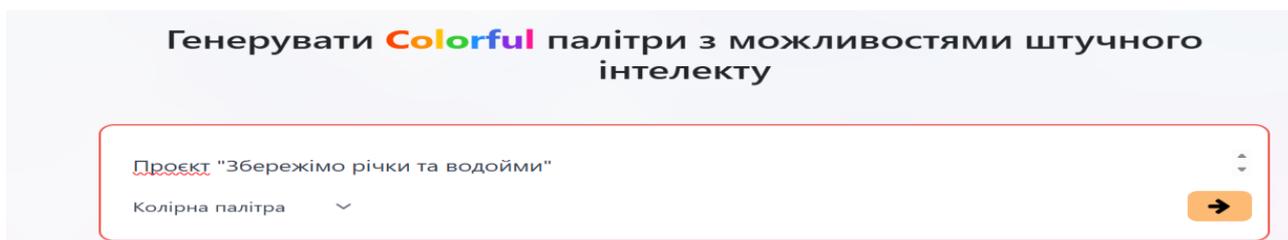
1. Заходимо в додаток:

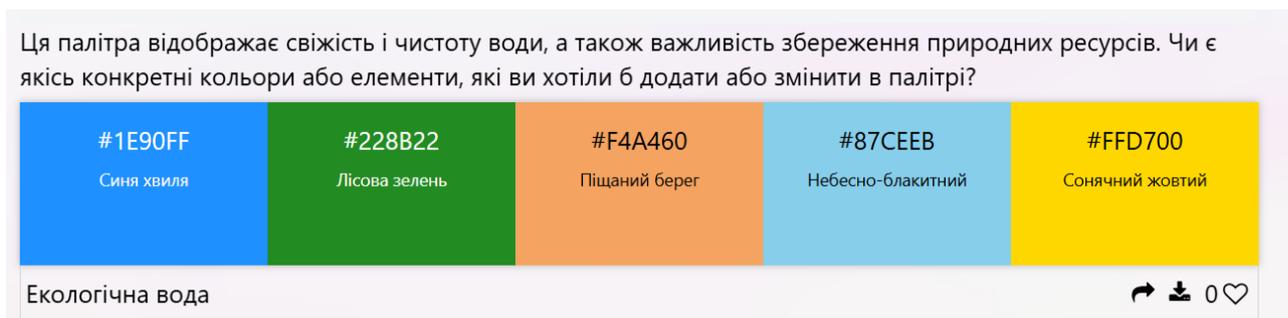
2. Обираємо наступну функцію:

3. Уводимо тему проєкту:

4. Генеруємо кольорову палітру.

Згенерувавши палітру, отримуємо підказку, які кольори доречно використовувати при оформленні роботи. Також спектр кольорів допомагає визначитися з можливими напрямками дослідженнями. Це різноманіття можна використати як при самостійному художньому відтворенні, так і при роботі з електронними застосунками.

Опис проблемної ситуації

Кожен проєкт знаходить відгуки, коли торкається важливих сфер життя. Але іноді дитині бракує мовленнєвих засобів, щоб описати проблему, що її схвилювала. Але є вихід: можна розповісти за допомогою діалогу! ШІ пропонує генерувати комікси, за допомогою яких створюється особлива атмосфера присутності, занурення в ситуацію. [StoryboardThat](#) – ресурс, що дозволяє цікаво подати ситуацію/проблему, яка має дати поштовх до подальших роздумів.

StoryboardThat – не просто інструмент для створення коміксів, а потужна платформа, що підтримує навчання, комунікацію й креативність у доступний, візуально-наочно орієнтований спосіб. Для дітей з ООП це може стати «містком» до повноцінної участі в проєктній діяльності та в навчальному процесі загалом.

Панель управління містить величезну колекцію шаблонів – приміщень, персонажей, символів. Кожен з них можна редагувати: змінювати колір, розмір та положення.

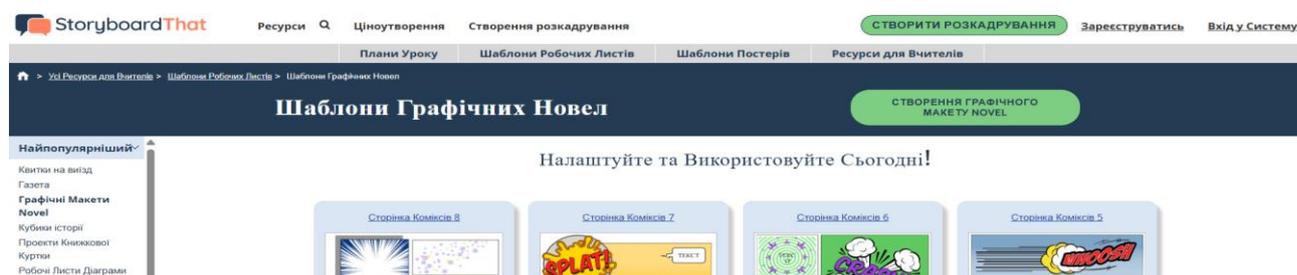
Велика бібліотека символів і персонажів дозволяє створювати комікси на екологічну тематику.

Програма ідеально поєднує широкий функціонал і максимально зручний інтерфейс, який з легкістю опанують навіть учні з різними здібностями.

Готовий проєкт можна завантажити у вигляді презентації PowerPoint, зображення у форматі png (з логотипом сервісу). Також є можливість вбудувати проєкт на власний сайт за кодом чи прямим посиланням.

Покроковий алгоритм використання інструмента:

1. Заходимо в додаток:

2. Обираємо необхідний шаблон:

3. Уважно читаємо інструкцію:

1

Виберіть Один із Готових Шаблонів Графічного Романа

Ми маємо так багато дизайнів на вибір! Погляньте на наш чудовий приклад, щоб побачити, що можливо!

2

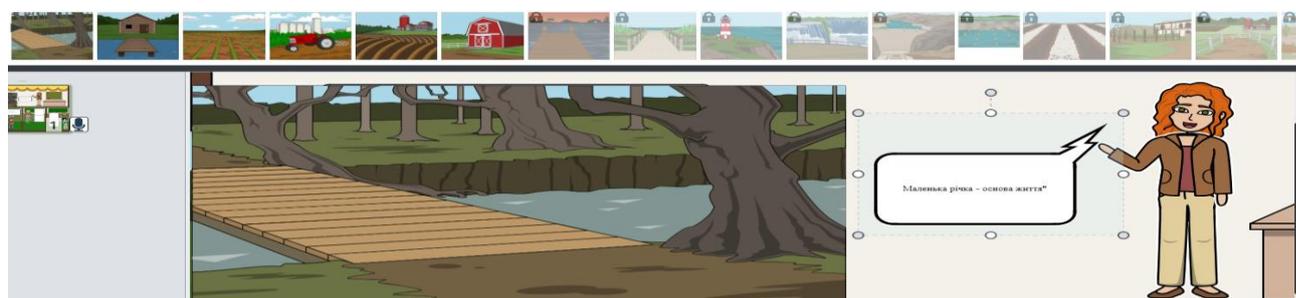
Натисніть "Копіювати шаблон"

Як тільки ви це зробите, ви будете перенаправлені до розкладування творця.

4. Після обрання шаблону отримуємо доступ до конструктора елементів:

5. Обираємо потрібні зображення та вписуємо тексти-репліки:

За допомогою [StoryboardThat](#) можна стисло та інформативно передати основні аспекти дослідження. Для дітей з труднощами мовлення чи соціальної взаємодії платформа допомагає «говорити» через картинки. Вони можуть розповідати історії, описувати емоції чи передавати свої думки, використовуючи персонажів, діалогові хмаринки та прості сцени.

Платформа дає змогу поєднувати текст, зображення, символи й навіть колір як спосіб вираження думок. Це важливо для дітей з різними типами сприйняття: візуальним, аудіальним чи кінестетичним.

Підбір медіаконтенту для проєкту

Важливим етапом роботи над проєктом є підбір медіаконтенту (зображення, відео, аудіо, графіка), який впливає на емоції аудиторії значно сильніше, ніж текст. Правильно підібрані матеріали здатні:

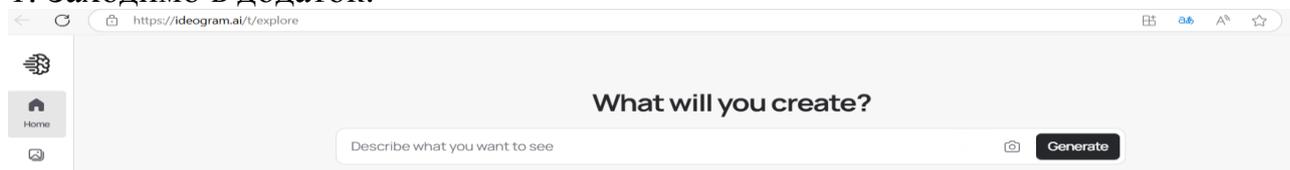
- ✓ захопити увагу з першого погляду,
- ✓ створити емоційний зв'язок з користувачем,
- ✓ підсилити основну ідею чи меседж проєкту.

При доборі матеріалу слід дотримуватися рівноваги: інформація має зацікавити, а не відштовхувати, викликаючи огиду чи відразу. Також важливо утримуватися від маніпулятивних гасел, що змушують почуватися винуватим чи створюють відчуття неможливості змінити на краще. Оформлення проєкту має захопити, залучити до співпраці та активувати бажання до активних дій. Допомогти можуть наступні додатки.

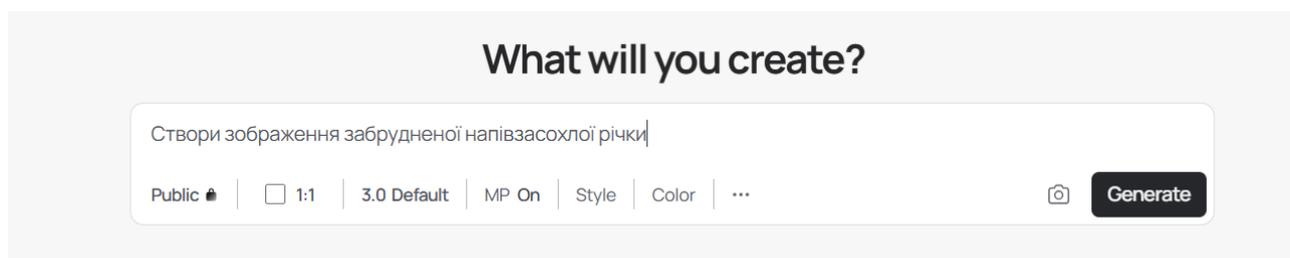
Генератор зображень **Ideogram** – це потужний AI-інструмент, який спеціалізується на створенні високоякісної графіки та ілюстрацій з текстових описів. Його головна особливість – точна передача тексту у зображеннях.

Покроковий алгоритм використання інструмента:

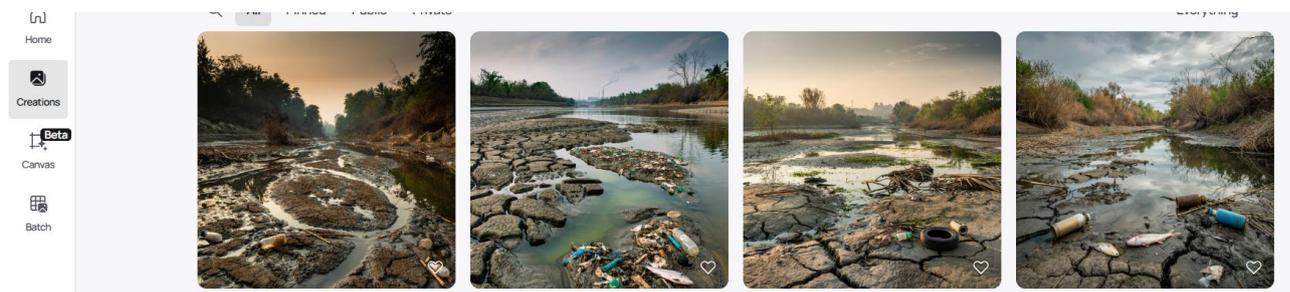
1. Заходимо в додаток:

2. Уводимо запит на необхідне зображення:

3. Обираємо зображення із запропонованих в розділі «Creations»

Цей додаток є прекрасною альтернативою для порозуміння між дітьми з різними можливостями. Діти з ООП часто краще сприймають інформацію **візуально**, ніж через текст чи усну мову, тож серед різноманітних запропонованих варіантів точно зможуть обрати саме те, що вони конкретно мали на увазі. Генеровані картинки можуть візуалізувати найрізноманітніші метафори, що виникають під час осмислення різних явищ. Діти з ООП здебільшого важко опановують понятійний апарат, але це часто компенсується своєрідним образним мисленням. Тож цю особливість можна перетворити на перевагу за допомогою штучного інтелекту.

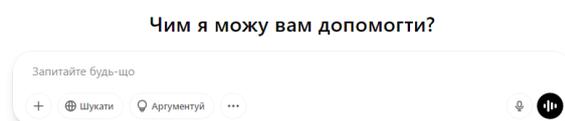
Написання сценарію для проєкту

Одним з основних завдань програми гуртка «Екоблогінг» є формування практичної компетентності, що спрямована на оволодіння вміннями створювати блог, наповнювати його контентом, писати тексти екологічної тематики для фільмів та подкастів, створювати сценарії для монтажу роликів. Дітям з ООП

важко самотійно створити сценарій для ролика, написати текст до нього. На допомогу приходять ChatGPT (<https://chatgpt.com/>), якому можна доручити практично будь-яке завдання, пов'язане з текстом. Одна з тем практичної роботи на занятті гуртка «Екоблогінг» є такою: «Робота над проектом «Біорізноманіття рідного краю». Написання сценарію фільму про рідкісні рослини регіону».

Покроковий алгоритм використання інструмента:

1. Заходимо в додаток:

2. Пишемо промт (запит):

ChatGPT

Напиши сценарій відеоролика для проєкта «Біорізноманіття рідного краю» про рідкісні рослини Запорізького регіону на 6-7 кадрів

3. Користуємось готовим сценарієм:

Сценарій відео «Біорізноманіття рідного краю: Рідкісні рослини Запорізької області»

Кадр 1: Заголовок і вступ

Візуал: Пейзаж Запорізького степу на світанку

Текст/озвучення:

«Запорізький край – це не лише колицка козацької слави, а й домівка для унікальних рослин, що збереглися тут з давніх часів. Знайомтеся з рідкісними скарбами природи!»

Кадр 2: Ковила українська (*Stipa ucrainica*)

Візуал: Фото ковили на вітрі

Текст/озвучення:

«Ковила українська – символ степу. Вона занесена до Червоної книги України. Її шовковисті пір'їни зникають через розорювання степів.»

Кадр 3: Тюльпан Шренка (*Tulipa schrenkii*)

Візуал: Яскравий дикий тюльпан у полі

Текст/озвучення:

«Тюльпан Шренка – яскрава окраса весняного степу. Його рідкісність – наслідок людської діяльності та зміни клімату.»

Кадр 4: Горлицвіт весняний (*Adonis vernalis*)

Візуал: Жовта квітка на фоні степової трави

Текст/озвучення:

«Горлицвіт весняний – не просто гарний, а ще й лікувальний. Збір без контролю призводить до зникнення цього виду.»

Кадр 5: Ендеміки Хортиці

Візуал: Карта Хортиці + кілька рідкісних рослин (наприклад, еферія, дзвінець)

Текст/озвучення:

«Острів Хортиця – природна лабораторія. Тут ростуть унікальні ендеміки, які не зустрічаються ніде у світі.»

Кадр 6: Чому це важливо?

Візуал: Діти в природі, плакат «Бережи природу»

Текст/озвучення:

«Збереження рідкісних рослин – це турбота про майбутнє. Вони – частина нашої культури, історії й життя.»

Кадр 7: Заклик до дії

Візуал: Логотип проєкту, кадри природи

Текст/озвучення:

«Досліджуй. Заохлопйся. Захищай. Біорізноманіття – це ми з вами. Збережімо його разом!»

Озвучування проєкту

Штучний інтелект також пропонує застосунки з озвучування. Одним з таких є [Elevenlabs](https://elevenlabs.io) – онлайн-платформа, яка перетворює текст у природне, дуже реалістичне мовлення. Її голоси звучать майже як справжні люди: з емоціями, інтонацією, паузами. Платформа є ідеальною для створення **аудіоверсій текстів** для:

- ✓ дітей з порушеннями зору,
- ✓ дітей з труднощами читання (дислексія),
- ✓ учнів з ООП, які краще сприймають матеріал на слух.

І найголовніше – ця платформа допоможе озвучити проєкт дітям з ООП так, щоб їх зрозуміли інші. Це допомагає уникнути стресу під час виступу, хвилювання через проблеми з вимовою тощо.

Покроковий алгоритм використання інструмента:

1. Заходимо в додаток:

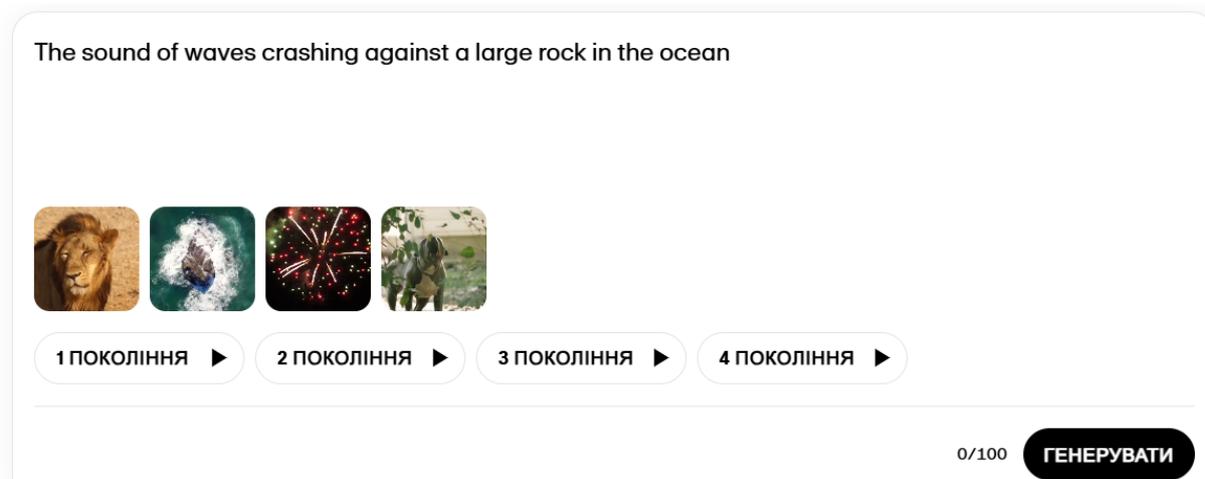
Створіть максимально реалістичну промову за допомогою нашої аудіоплатформи зі штучним інтелектом

Новаторські дослідження в галузі перетворення тексту в мову, генератора голосу зі штучним інтелектом тощо

2. Обираємо потрібну функцію та вводимо текст:

3. Можна озвучити навіть картинки:

Отже, сучасний світ – це світ технологій та штучного інтелекту. Ми можемо намагатися його уникнути або навчитися повноцінно використовувати. Думаємо, що невеликий огляд додатків ШІ довів, що сучасні інструменти ШІ відкривають нові можливості для творчості дітей з особливими освітніми потребами. Вони допомагають виражати себе, навчатися, комунікувати та реалізовувати ідеї у зручний і доступний спосіб. ШІ не просто інструмент – це міст до творчості, самовираження і включення кожної дитини у спільну діяльність незалежно від її можливостей. І кожна дитина може сказати: «Малюють, озвучують, уявляють – без обмежень».

Список джерел:

1. Інтернет-конференція «Робота з дітьми з особливими освітніми потребами: ефективна взаємодія». Режим доступу: <https://naurok.com.ua/conference/special/study>
2. Генератор зображень [Ideogram](#). Режим доступу: [Ideogram](#).
3. Онлайн-платформа [Elevenlabs](#). Режим доступу: [Free Text to Speech & AI Voice Generator | ElevenLabs](#).
4. Ресурс для створення коміксів [StoryboardThat](#). Режим доступу: www.storyboardthat.com
5. Створюємо власні комікси: шість кращих онлайн-ресурсів / Всеосвіта. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/36254>
6. Технологія [HueHive](#). Режим доступу: [HueHive](#)